Alle 25-vuotiaiden Maksuttoman ehkäisyn kokeilu

30.8.2022 Satu Kärkkäinen Projektipäällikkö

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Taustaa

Raskauden keskeytykset 2020

- Vuonna 2020 tehtiin noin 8 300 raskaudenkeskeytystä eli 7,3 keskeytystä tuhatta hedelmällisyysikäistä (15–49-vuotiasta) naista kohti. Vuonna 2020 tehtiin 4,7 % vähemmän keskeytyksiä kuin vuonna 2019. Keskeytysten määrä on vähentynyt viimeisen vuosikymmenen aikana selkeästi.
- Erityisesti alle 20-vuotiaiden keskeytysten määrä on vähentynyt viime vuosina: vuonna 2020 tehtiin 6,4 keskeytystä tuhatta 15–19-vuotiasta kohden, kun vastaava luku viittä vuotta aikaisemmin oli 7,9.
- Eniten keskeytyksiä tehtiin yhä 20–24-vuotiaille (12,3/1 000 vastaavan ikäistä naista). Keskeytysten määrä on viime vuosina laskenut myös tässä ikäryhmässä: vastaava luku viittä vuotta aikaisemmin oli 15,0. (THL)

Nuorten keskeytykset vähenevät

keskeytyksiä tuhatta naista kohti

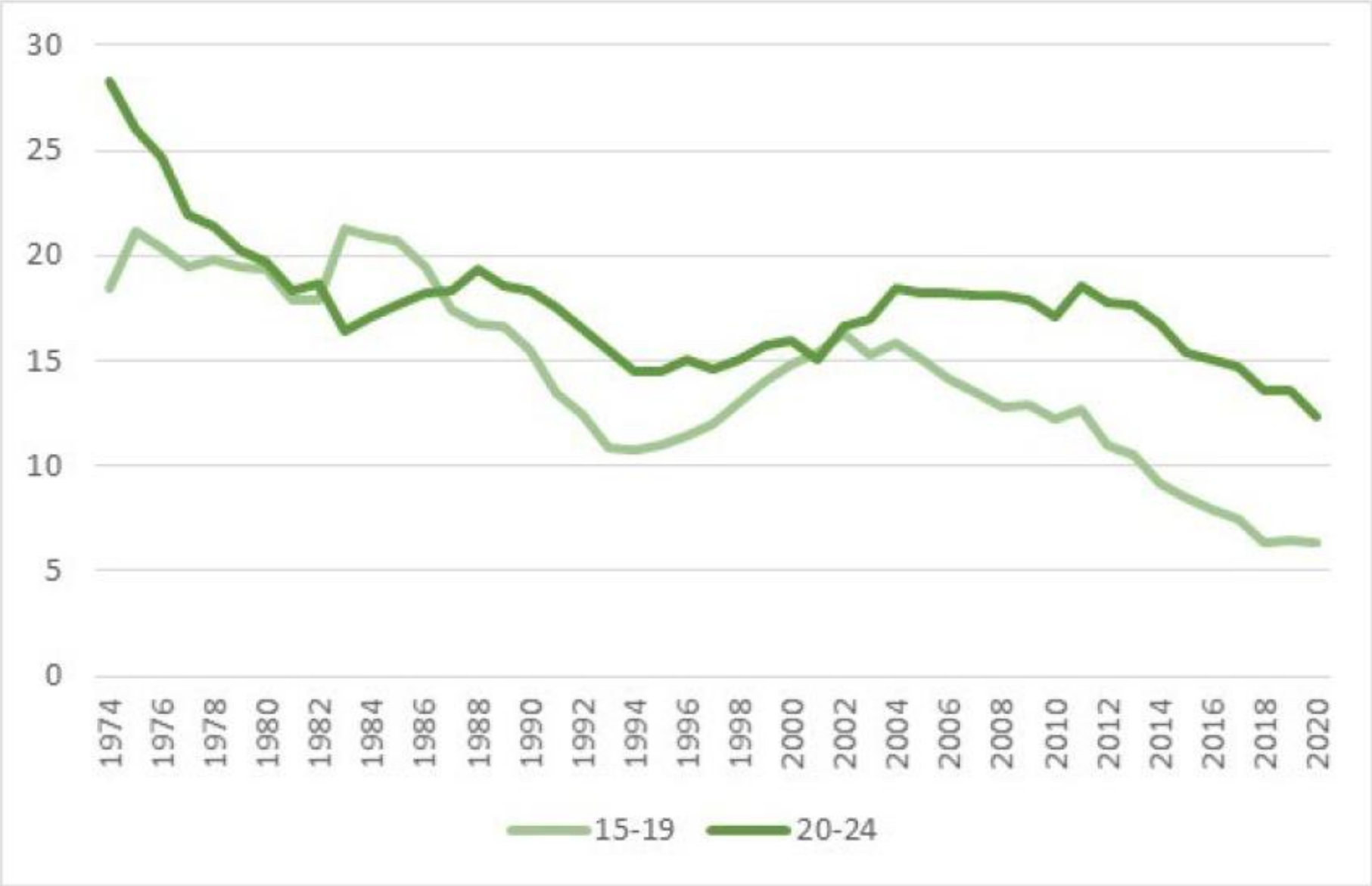

Teinien raskaudet vähenevät raskauksia tuhatta naista kohti

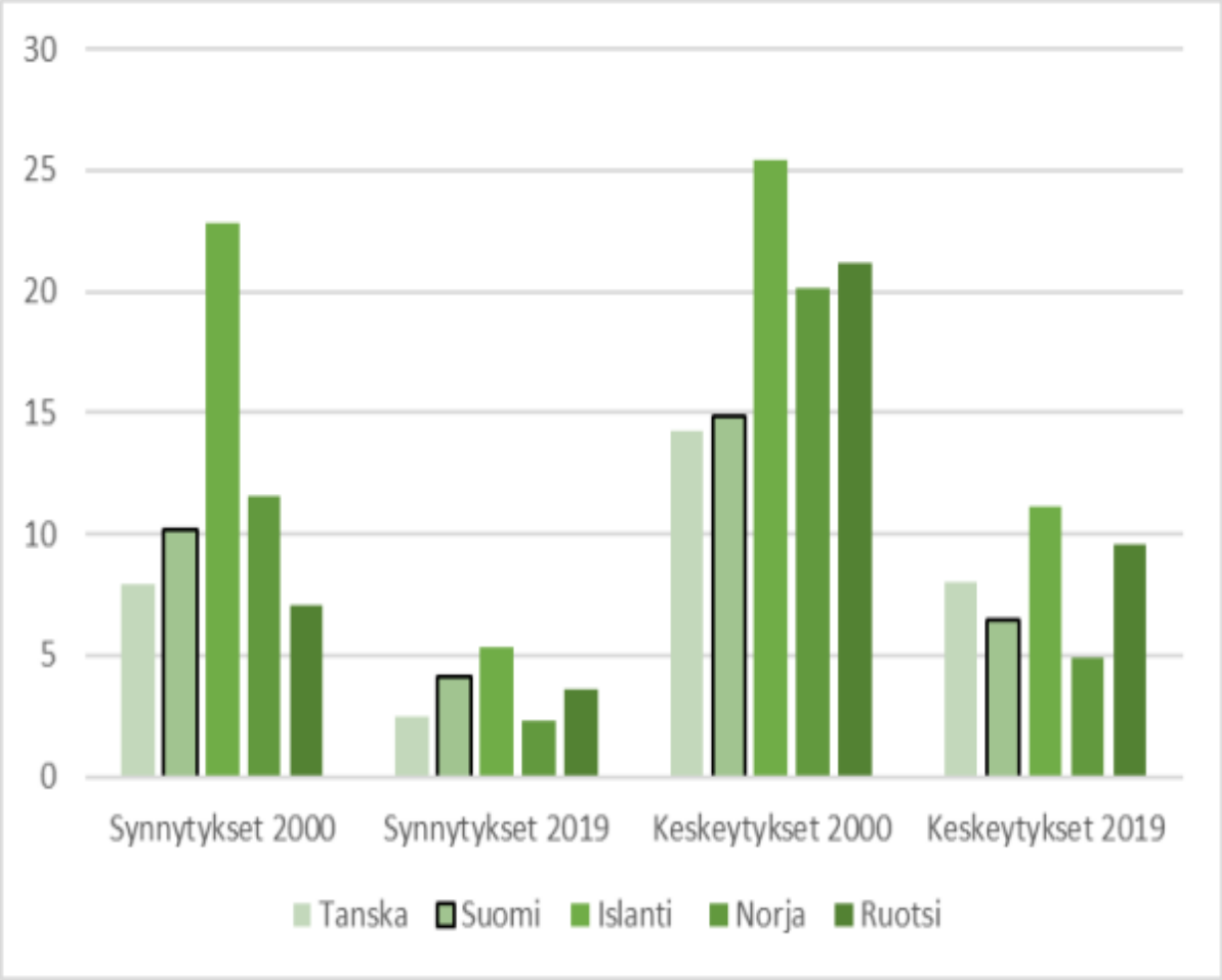

- Keskeytysten määrä vähentyi vuodesta 2000 vuoteen 2019 yhteensä 57 % ja synnytysten määrä 67 %.
  - Suomessa: 56 % ja 59 %
- Keskeytykseen päättyy 69 % teinien raskauksista.
  - Suomessa: 61 %

Sama trendi 20-24-vuotiailla raskauksia tuhatta naista kohti

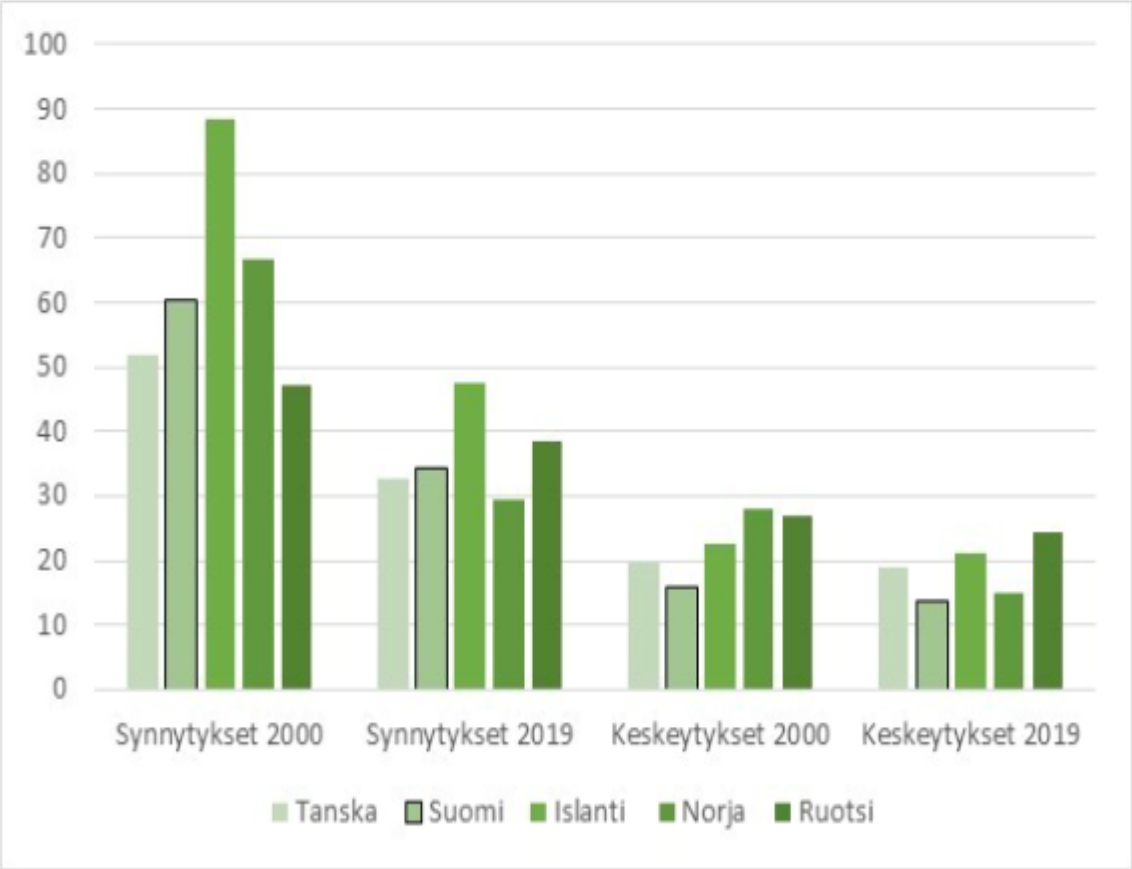

- Keskeytysten määrä vähentyi vuodesta 2000 vuoteen 2019 yhteensä 40 % ja synnytysten määrä 17 %.
  - Suomessa: 43 % ja 15 %
- Keskeytykseen päättyy 34 % 20-24-vuotiaiden raskauksista.
  - Suomessa: 28 %

Maksuttoman ehkäisyn kokeilu

- Maksuttoman ehkäisyn kokeilun toimeenpano alkoi tammikuussa 2022 osana Tulevaisuuden Sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaa. Nykyisen hallitusohjelman mukaisesti kokeilu on suunnattu alle 25-vuotiaille ja sen avulla alueilla on mahdollisuus kehittää ja yhtenäistää nuorille suunnattuja seksuaaliterveyspalveluja.
- Kokeilu jatkuu vuoden 2023 loppuun asti. Tulosten perusteella päätös kokeilun vakinaistamisesta.
- Kokeilussa kehitettävät ehkäisypalvelut sisältävät: raskauden ja seksitautien ehkäisyn, seksuaali- ja lisääntymisterveyttä edistävän neuvonnan sekä seksuaalikasvatuksen.
- Rahoittajana toimii Sosiaali- ja terveysministeriö.

Kokeilun tavoite

- Kokeilu on osa Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus- hanketta ja sen tavoitteena on kehittää sekä yhtenäistää alle 25-vuotiaille suunnattuja ehkäisypalveluja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella.
- Kokeilun tarkoituksena on järjestää kattavat, sujuvat ja yhdenmukaiset sekä helposti saavutettavat ehkäisypalvelut, jotka sisältävät raskauden ja seksitautien ehkäisyn, seksuaali- ja lisääntymisterveyttä edistävän neuvonnan ja seksuaalikasvatuksen.
- Alle 25-vuotiailla on sukupuolesta riippumatta saatavilla kaikki ehkäisymenetelmät (kierukka, kapseli, rengas, pillerit, kondomi), joista yhdessä terveydenhuollon ammattilaisen kanssa valitaan sopivin.

Kokeilun toteutus

Kokeilussa mukana Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelta:

- Hanko
- Karkkila
- Kirkkonummi
- Lohja
- Vihti

Maksuton ehkäisy muissa L-U kunnissa:

- Espoo: Maksuton ehkäisy alle 20-vuotiaille. 20-24-vuotiaille ensimmäisen käyttövuoden pillerit tai ehkäisyrengas maksutta. Kierukka tai kapselit maksutta.
- Inkoo: Maksuton ehkäisy alle 25-vuotiaille
- Kauniainen: Kaikille alle 21-vuotiaille tarjotaan mahdollisuus ilmaiseen ehkäisyyn. Ilmaisen ehkäisyn piiriin kuuluvat tavanomaiset yhdistelmäpillerit, minipillerit, ehkäisykapseli sekä kierukka harkinnan mukaan.
- Raasepori: Maksuton ehkäisy alle 20-vuotiaille
- Siuntio: Maksuton ehkäisy alle 25-vuotiaille

Näin etenemme....

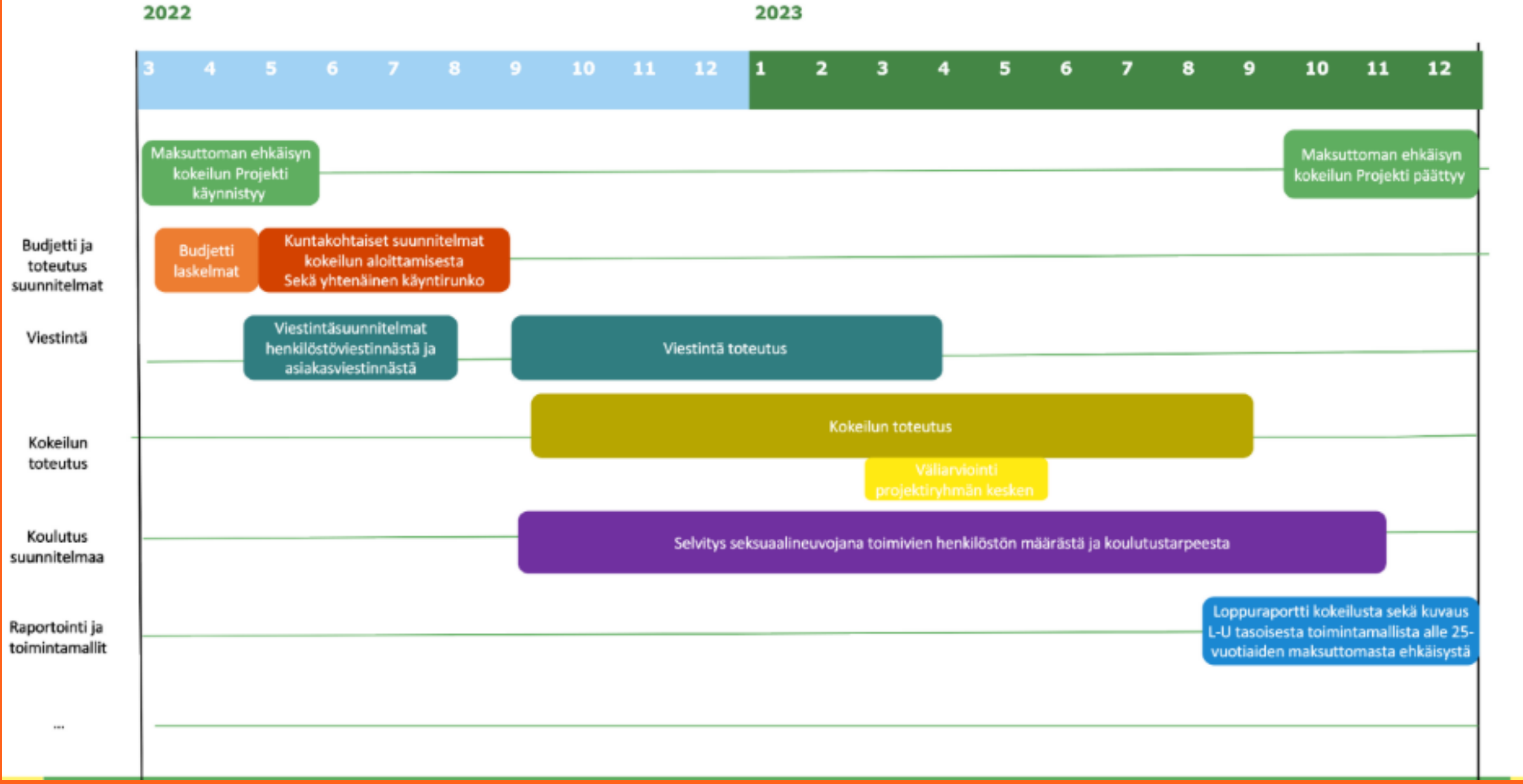

Kokeilun toteutus käytännössä

- Kokeilun ajankohta 1.9.2022-31.8.2023
- Kaikki kunnat tarjoavat samat ilmaiseksi jaettavat HUS apteekin valmisteet
- Yhtenäinen käyntifraasi käynneille
- Yhtenäinen käyntien tilastointi
- Budjetin seuranta
- Koulutusta henkilöstölle tulossa
- Jatkossa yhteenveto/ehdotus miten maksutonta ehkäisyä voidaan tarjota koko L-U alueella yhteneväisesti

Forms-kysely alle 25-vuotiaille raskauden ehkäisy- ja seksuaalineuvonta palveluista

- Kysely toteutettu kesäkuussa 2022 ja vastausaika jatkuu edelleen
- Kysely tehty sekä Suomeksi ja Ruotsiksi
- 30.8.22 vastauksia tullut yhteensä 247kpl
- Kysymyksiä 4kpl ja vapaa kysymys

Mielusin /helpoin tapa ottaa yhteyttä saadakseni ehkäisy- ja seksuaaliterveyspalveluita on. Det lämpligaste sättet att ta kontakt är:

- SnapChat tai Whatsapp 119kpl eli 48,6%
- Sähköinen ajanvaraus netissä/Elektonisk tidsbeställning på nätet 103kpl eli 41,7%
- Asiointi paikanpäällä terveydenhoitajalla koulussa tai ehkäisyneuvolassa/ Besök på hälsovårdarens mottagning eller preventivrådgivning 95kpl eli 38,7%
- Chat esimerkiksi L-U hyvinvointialueen verkkosivuilla/ Chat t.ex Västra Nylands välfärdsområdets hemsidor 58kpl eli 23,4%

Jos tarvitsen ehkäisyä tai haluan keskustella seksuaaliterveysasioista, mieluiten teen sen. Om jag behöver diskutera om sexualhälsa, gör jag det:

- Läsnävastaanotolla/ Mottagning hos hälsovårdare 165kpl eli 66,8%
- Verkkovastaanotolla digitaalisesti (esim. chat)/ Digitalisk mottagning t.ex chat 111kpl eli 44,9%
- Puhelinvastaanotolla/ Telefonmottagning 60kpl eli 24,2%
- Videovastaanotolla/ Videomottagning 5kpl eli 0,2%
- Muita vastauksia: En mee 1kpl Ei mistään 1kpl

Haluan hakea hormonaalisia ehkäisyvalmisteita. Jag vill hämta preventivmedel:

- Koulu- tai opiskeluterveydenhoitajalta/ Skol- eller studiehälsovården 126kpl eli 51%
- Ehkäisyneuvolan terveydenhoitajalta/ Preventivrådgivningens hälsovårdare 100kpl eli 40,4%
- Terveysasemalta/ Hälsocentralen 57kpl eli 23%
- En tarvitse hormonaalisia ehkäisyvalmisteita/ Behöver inte hormonella preventivmedel 47kpl eli 19%
- Muita vastauksia: Apteekki 1kpl, Ei väliä 1kpl, Mmitä hittooo 1kpl, turkista 1kpl

Haluan hakea ilmaisia kondomeja. Jag vill hämta gratis kondomer.

- Koulu- tai opiskeluterveydenhoitajalta/ Skol- eller studiehälsovården 151kpl eli 61,1%
- Nuorisotilan/koulun automaatista/ En automat på ungdomslokalen/skolan 87kpl eli 35,2%
- Ehkäisyneuvolasta/ Preventivrådgivning 66kpl eli 26,7%
- Nuorisotilan valvotusta jakelupisteestä/ Ungdomslokalen 49kpl eli 19,8%
- Terveysasemalta/ Hälsocentralen 46kpl eli 18,6%
- Äitiysneuvolasta/Mödrarådgivning 20kpl eli 8%
- Muu: En tarvitse tällä hetkellä 1kpl, postitse tekee kyselyn ketkä haluaa ja kuukausittain lähettää ”paketin” 1kpl, kaikkialta 1kpl, kaupasta 1kpl, turkista 1kpl, en halua 1kpl

Onko jokin asia, mistä erityisesti haluaisit tietoa liittyen seksuaaliterveyteen? Är det något du specifikt önskar veta mer om gällande sexualhälsa?

- 42 vastausta
- Kuinka kattava pilleri valikoima ilmaisessa ehkäisyssä on?
- Seksuaalisuuden moninaisuus, naisen seksuaalisuus
- ehkäisypillereiden sivuvaikutukset
- Itsetyydytyksestä
- Onko kouluissa esim mahdollista saada eri kokoisia kondomeja tai liukkaria
- Mikä o kierukka ja mikä o rengas
- tietoa eri ehkäisymenetelmistä ja niiden haitoista ja hyödyistä
- Milloin lohjalle tulee ilmaiset hormonaalliset ehkäsyt?
- Naisten anatomiasta ja sivu vaikutteista ehkäisy menetelmistä

Vastaukset jatkuvat…

- Koen että kouluissa puhutaan liian vähän sukupuolitaudeista sekä saman sukupuolen edustajien välisestä seksistä, sekä ehkäisyn käytön tärkeydestä myös siinä vaikka itse raskauden ehkäisylle ei siinä tilanteessa olisi tarvetta.
- Kiinnostaa se, että jos on käyttänyt jo yli vuoden epillereitä, saako niitä jatkossa ilmaiseksi hakea siis terveydenhoitajalta vai pitääkö hakea ehkäisyneuvolasta?
- Mikä on paras nsimmäinen ehkäisymeneötelmä ja ovatko e-pillerit haittavaikutuksiensa takia kannattavia
- Ehkäisymenetelmistä sekä niiden saatavuudesta omalla paikkakunnallani
- voiko mieli hyvää saada ilman yhdyntää ja voiko siitä nauttia yhtälailla?
- Minun mielestäni täällä pitäisi päästä anonyymisti sukupuolitauti testeihin, se on monelle todella vaikeaa soittaa terveyskeskukseen ja varata aika.
- Jag antar att jag vet de jag behöv veta. Önskar jag som yngre visste mera. Därav tycker jag det sku vara väldigt viktit att prata om och varför kvinnor kan få intimsjukdomar elr liknande tex bakteriell vaginos osv för då tror jag unga sku skämmas mindre när dom vet att de kan hända vem som helst iställe för att tro att de nåt me just personen i fråga

Vastauksia tuli:

- Hanko 19kpl
- Karkkila 41kpl
- Kirkkonummi 8kpl
- Lohja 41kpl
- Vihti 133kpl
- 5kpl ei ole halunnut ilmoittaa paikkakuntaa

Maksuton
ehkäisy
2022-2023
#soteuudistus
#tulevaisuudensote
Sote-uudistus
Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveyskeskus

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus ohjelma!

Kohti Länsi-Uudenmaan hyvinvointialuetta!

@luvnmek

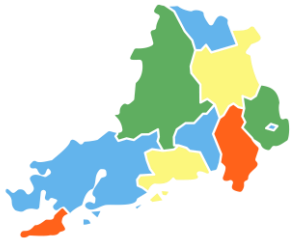

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Kiitos!

Satu Kärkkäinen, satu.karkkainen@karviainen.fi

Twitter: @LUhyvinvointi
Facebook: @LansiUudenmaanHyvinvointialue
LinkedIn: Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
YouTube: Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Verkkosivut: www.luvn.fi

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Tack!

Satu Kärkkäinen, satu.karkkainen@karviainen.fi

Twitter: @LUhyvinvointi
Facebook: @LansiUudenmaanHyvinvointialue
LinkedIn: Västra Nylands välfärdsområde
YouTube: Västra Nylands välfärdsområde
Webbplats: www.luvn.fi

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde